

ΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ Γ. ΤΣΟΥΠΡΟΥ

Φέτος οι χριστουγεννιάτικες διακοσμήσεις και τα αντίστοιχα καταναλωτικά προϊόντα πάσης φύσεως εμφανίστηκαν (εν μέσω, μάλιστα, των ζεστών ημερών μιας παρατεταμένης καλοκαιρίας) αμέσως μετά τον εορτασμό της 28ης Οκτωβρίου (κωμικό [;] του θέαμα των σημαιοστολισμένων μπαλκονιών με τα γιορτινά φωτάκια) και, αλίμονο, προτού προλάβει να τιμηθεί η επέτειος του Πολυτεχνείου – ακηδία, εξομοίωση των πάντων και, άρα, εξουδετέρωση των αληθινά σημαντικών, επιδερμικότητα, όλα συνεργάζονται σε έναν φαύλο κύκλο αιτίας και αποτελέσματος, οδηγώντας σε μια τρομακτική ισοπέδωση που έχει πάψει πια να επαπειλείται: είναι γεγονός.

Τα Χριστούγεννα, βεβαίως, έχουν τα δικά τους αναφαίρετα δικαιώματα τόσο στην αναζήτηση του ουσιαστικού νοήματος της ύπαρξης όσο και στην εορταστική διάθεση των ανθρώπων (παρόλο που αυτά τα δικαιώματα έχουν τόσο διογκωθεί, ώστε να καταλήγουν –κάτι, ή μάλλον πολλά, θυμίζει μια τέτοια κατάληξη– σε κατοχική αυθαιρεσία). Η αρχικώς περιγραφείσα εδώ συνθήκη, πάντως, θα μπορούσε, εν μέρει, να ερμηνευθεί και την, εκ πρώτης όψεως ασυνήθιστη οπωσδήποτε, άρνηση του μικρού ήρωα της ανά χειράς ιστορίας (ο Βαγγέλης Ηλιόπουλος –πρω πολλού και δικαίως καθιερωμένος ως σημαντικός συγγραφέας, με αδιαμφισβήτητη ποιότητα, πολυποικίλο έργο και κατακτημένο προσωπικό ύψος– για άλλη μια φορά επιτυγχάνει, συνειδητά ή ασυνείδητα η επιτυχία μετράει το ίδιο, να πιάσει τον σφυγμό της παρούσας συγκυρίας) απέναντι στα Χριστούγεννα συνολικά: όχι απλώς δεν θέλει να στολίσουν στο σπίτι, δεν θέλει καν να έρθουν οι συγκεκριμένες μέρες.

Η θλίψη του ανώνυμου μικρού δεν εξηγείται με λόγια γίνετα, ωστόσο, φανερό ποιος καταφέρνει, με το «κόλπο» των πεταμένων ξύλινων παιχνιδιστολιδιών, που διψούν για αγάπη και φροντίδα (όπως τόσες και τόσοι γύρω μας και παντού) να τον μεταπεισεί: πρόκειται για τον πασίγνωστο ήρωα του Κάρολου Ντίκενς, που, ως άγνω-

«Η ηθική των παιχνιδιών»

Βαγγέλης Ηλιόπουλος

στος Χ, μέχρι την αποκάλυψή του στις τελευταίες δύο γραμμές του βιβλίου (ευτυχής σύμπτωση [;] του μαθηματικού όρου με το αρχικό γράμμα της εορτής), σχεδόν ταυτίζεται με το ταπεινό (και τόσο αντιεμπορικό, αντιφανφαρικό, οπότε παροπλισμένο) νόημα της χριστιανικής γιορτής: τη σωπληρή (έμπρακτη, όχι φωνακλάδικη) στοργή και κατανόηση των αναγκών του πλησίον, απανταχού.

Μικροσκοπικά ανθρωπάκια είναι, κυρίως, τα ξύλινα χριστουγεννιάτικα στολιδία που, στοιβαγμένα μέσα σε μια κόκρουσε, εν μέρει, να ερμηνευθεί και την, εκ πρώτης όψεως ασυνήθιστη οπωσδήποτε, άρνηση του μικρού ήρωα της ανά χειράς ιστορίας (ο Βαγγέλης Ηλιόπουλος –πρω πολλού και δικαίως καθιερωμένος ως σημαντικός συγγραφέας, με αδιαμφισβήτητη ποιότητα, πολυποικίλο έργο και κατακτημένο προσωπικό ύψος– για άλλη μια φορά επιτυγχάνει, συνειδητά ή ασυνείδητα η επιτυχία μετράει το ίδιο, να πιάσει τον σφυγμό της παρούσας συγκυρίας) απέναντι στα Χριστούγεννα συνολικά: όχι απλώς δεν θέλει να στολίσουν στο σπίτι, δεν θέλει καν να έρθουν οι συγκεκριμένες μέρες.

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Εσύ να με φωνάζεις Εμπνίζεις

Εικονογράφηση: Ντανιέλα Σταματιάδη ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ, 2023

«Ολο το βράδυ επισκευάζαμε, βάφαμε και κολλούσαμε ξύλινα χεράκια, ποδαράκια, κεφάλια, αλλά και παπούτσια, σκουφάκια, κασκόλ και γάντια» (Χριστέ μου, τι μπορούν να σε κάνουν να σκεφτείς αυτές οι φράσεις...).
Αλλά, μήπως ο μικρός ήρωας γνωρίζει ο ίδιος προσωπικά, από πρώτο χέρι, τι σημαίνει «απώλεια»;

το χέρι, τι σημαίνει «απώλεια»; Το λεκτικό κείμενο δεν σχολιάζει σχετικά, το εικονογραφημένο, ωστόσο, παρεμφάνει, πλην τόσο διακριτικά, ώστε να εμποδίζει ακόμη και την υποφαινομένη (αιφνιδιασθείσα από τον πρωτότυπα εξαιρετικό χειρισμό του θέματος) να διατυπώσει με λόγια την εν λόγω «απώλεια».

Τα (πεταμένα πριν) ανθρωπάκια –παιχνιδιστολιδία (θυμίζουν το προηγούμενο βιβλίο του συγγραφέα, Οικογένεια είμαστε) είναι, λοιπόν, και αντικείμενα και υποκείμενα. Ποιοι, ποιες, ποια είναι εκείνα που βρίσκονται, τελικώς, ριγμένα (δίπλα στα σκουπίδια, ποια πράγματα ξεπερασμένα; ποιοι αναλώσιμοι άνθρωποι; Οι κατεχόμενοι; Οι τραυματισμένοι; Οι ανάπη-

ροι; Οι γέροι; Οι ηλεκτρονικός αναλφάβητοι; Οι πληγέντες από τις θεομηνίες; Οι πρόσφυγες; Οι αλλόδοξοι; Και, δυστυχώς, δεν προβλέπεται για αυτά/αυτούς/αυτές η μεταχείριση (παρόμοια με ετούτη στην παρούσα ιστορία) που περιγράφει ο Ράινερ Μαρία Ρίλκε (στο κείμενό του για τις κέρνες φιγούρες της Λότε Πρίτσελ, το 1913): «[...] πόσο ευγνώμονα είναι συνήθως τα πράγματα για την τρυφότητα που τους δείχνουμε, πόσο αυτή η αναζωογονεί κι επίσης πόσο (αρκεί βέβαια να τ' αγαπάει κανείς) ακόμη και την πιο βάνουση και φθαρτική χρήση που τους γίνεται την προσλαμβάνουν σαν ένα διαβρωτικό χάδι [...].»

Δυστυχώς, για τους κάθε κατηγορίας αναλώσιμους ανθρώπους, πιο φρικιαστικά ταιριαστό αποδεικνύεται το ακόλουθο απόσπασμα από το δοκίμιο του Σαρλ Μποντλιέρ «Η ηθική των παιχνιδιών»: «[...] πρόκειται για το ζωντανό παιχνίδι. Σ' ένα δρόμο [...] στο βάθος του οποίου φαινόταν ένας ωραίος πύργος, στεκόταν ένα παιδί όμορφο και φρέσκο [...] η ανεμελιά και το συνηθισμένο θέαμα του πλούτου κάνουν τα παιδιά αυτά τόσο όμορφα, που θα 'λεγε κανείς ότι δεν είναι φτιαγμένα από το ίδιο υλικό με τα παιδιά των μεσαίων τάξεων ή αυτά των φτωχών. Πλάι του, πάνω στη χλόη, κειτόταν ένα λαμπερό παιχνίδι [...] Αλλά το παιδί δεν έπαιζε με το παιχνίδι του και ιδού τι κοίταζε με προσοχή: από την άλλη πλευρά του κικλιδωμάτος, πάνω στο [;] δρόμο, ανάμεσα στα γαϊδουράγκαθα και τις τσουκνίδες, ήταν ένα άλλο παιδί, βρόμικο, αρκετά καχεκτικό, ένα απ' αυτά τ' αγοράκια που πάνω στο πρόσωπό τους η μύξα ανοίγει σιγά σιγά δρόμο μέσα από τη λιγδα και τη σκόνη. Μέσα απ' τα συμβολικά αυτά σιδερένια κάγκελα, το φτωχό παιδί έδειχνε στο πλούσιο παιδί το παιχνίδι του, το οποίο το δεύτερο εξέταζε άπληστα σαν ένα αντικείμενο σπάνιο και άγνωστο. Και το παιχνίδι αυτό, που ο λιγδωμένος πιτσιρικός το βασάνιζε και το κουνούσε και το τίνιζε πάνω-κάτω μέσα σ' ένα καγκελωτό κουτί, ήταν ένας ζωντανός ποντικός. Οι γονείς του, για λόγους οικονομίας, είχαν πάρει το παιχνίδι από την ίδια τη ζωή». Σε περιστάσεις διαφορετικές γίνεται το επόμενο βήμα: ο ποντικός βγαίνει από το παιχνίδι.

